

parte responsabilă civilmente și chemate să răspundă – *civil* – în această calitate, potrivit regulilor de la răspunderea civilă delictuală.

3. Sub aspectul laturii subiective, la infracțiunea prevăzută de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, vinovăția este cerută în forma intenției, în modalitatea directă, întrucât este evident că făptuitorul și urmărește, nu doar acceptă, obținerea pe nedrept de fonduri, având în vedere elementul material al infracțiunii. Înalta Curte arată, în acest sens, că „o altă modificare importantă prevăzută de legea nouă este aceea a menționării exprese, ca element constitutiv al infracțiunii, a comiterii cu *rea-credință*”. Intenția directă, ca formă de vinovăție a acestei infracțiuni, a fost reținută și în I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 144/A din 28 ianuarie 2015 (*infra*, nr. 9).

5. Obținerea ilegală de ajutoare finanțate din Fondul European de Garantare Agricolă. Infracțiunea prevăzută de art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000. Răspunderea penală a persoanei juridice. Modul de folosire de către beneficiar a sumelor obținute. Relevanță. Latură subiectivă. Soluționarea laturii civile

Legea nr. 78/2000, art. 18¹ alin. (1)

CP 1969, art. 19¹ (CP, art. 135)

O.U.G. nr. 125/2006^[1], art. 12¹ alin. (1)

1. Faptele inculpatului persoană fizică, de a depune, în anii 2008 și 2009, la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții infracționale (și cu același scop urmărit), înscrisuri false în baza cărora a obținut ilegal ajutoare financiare pe suprafață din Fondul European de Garantare Agricolă în valoare totală de 166.431,55 RON pentru pășunea comunală arendată asociației pe care o reprezenta, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, în formă continuată.

2. Asociația constituită potrivit dispozițiilor legale privitoare la asociații și fundații, ca persoană juridică, răspunde penal pentru infracțiunea împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prevăzută în art. 18¹ din Legea nr. 78/2000, constând în depunerea de documente false la Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură de către vicepreședintele asociației, în interesul și în numele acesteia, pe baza cărora asociația a obținut ilegal ajutoare finanțate din Fondul European de Garantare Agricolă. Prin modul și calitatea în care

^[1] O.U.G. nr. 125/2006 pentru aprobarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare, care se acordă în agricultură începând cu anul 2007, și pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură (M. Of. nr. 1043 din 29 decembrie 2006) a fost abrogată prin O.U.G. nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020 și pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură (M. Of. nr. 191 din 23 martie 2015).

a acționat, în numele și în interesul asociației, inculpatul, vicepreședinte și reprezentant legal al acesteia, a angajat și răspunderea penală a persoanei juridice.

3. Este realizat conținutul constitutiv al infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, chiar dacă fondurile procurate ilicit au fost utilizate conform destinației pentru care au fost obținute, neavând importanță pentru subzistența infracțiunii modul de folosire de către beneficiar a sumelor acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură.

4. Prin Legea nr. 187/2012, art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 a fost modificat în sensul introducerii, cu privire la toate modalitățile normative ale elementului material al laturii obiective, a cerinței ca acțiunile care îl definesc să fie săvârșite cu rea-credință. În acest mod, legiuitorul a urmărit să înlăture orice urmă de îndoială în ceea ce privește latura subiectivă a infracțiunii, noțiunea de „rea-credință” semnificând intenția și fiind folosită pentru a stabili neîndoios că infracțiunea nu poate fi comisă decât cu această formă de vinovăție și pentru a exclude culpa ca manifestare a acesteia.

5. Principiul reparării integrale a prejudiciului presupune obligarea inculpaților la plata dobânzilor și penalităților aferente creanței principale, calculate de la data formulării pretențiilor civile (potrivit solicitării părții civile) până la data efectuării plății integrale, conform legislației în vigoare, respectiv art. 12¹ alin. (1) din O.U.G. nr. 125/2006, și nu la plata dobânzii legale.

I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 217/A din 16 iulie 2014, www.scj.ro

Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, prin sentința nr. 116 din 26 iunie 2013, l-a condamnat pe inculpatul L.N. la 5 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese, prevăzută în art. 253¹ alin. (1) CP 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) CP 1969, cu reținerea dispozițiilor art. 74 alin. (1) lit. a) și c), art. 76 alin. (1) lit. e) CP 1969, și la 3 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și c) CP 1969, pe o durată de 3 ani, pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor publice, prevăzută în art. 13² din Legea nr. 78/2000 cu referire la art. 248 CP 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 75 alin. (1) lit. a), art. 74 alin. (1) lit. a) și c) și art. 80 alin. (2) CP 1969, pedepse care, în baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) CP 1969, au fost contopite în pedeapsa cea mai grea, de 3 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și c) CP 1969, pe o durată de 3 ani, făcându-se aplicarea art. 71, art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și c) CP 1969. În baza art. 86¹ CP 1969, s-a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei de 3 ani închisoare pe un termen de încercare de 5 ani, stabilit în condițiile art. 86² CP 1969, pe durata căruia inculpatul a fost obligat să se supună măsurilor de supraveghere prevăzute în art. 86³ alin. (1) lit. a)-d) CP 1969. S-a făcut aplicarea art. 71 alin. (5) CP 1969.

Totodată, s-a dispus condamnarea inculpatului B.A. la 3 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza

a II-a, lit. b) și c) CP 1969, pe o durată de 3 ani, pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la abuz în serviciu contra intereselor publice, prevăzută în art. 26 CP 1969 raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000 cu referire la art. 248 CP 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 75 alin. (1) lit. a), art. 74 alin. (1) lit. a) și c) și art. 80 alin. (2) CP 1969, și la 2 ani și 6 luni închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și c) CP 1969, pe o durată de 3 ani, pentru săvârșirea infracțiunii de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, prevăzută în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2), art. 74 alin. (1) lit. a) și c) și art. 76 alin. (1) lit. c) CP 1969, pedepse care, în baza art. 33 lit. a), art. 34 alin. (1) lit. b) CP 1969, au fost contopite în pedeapsa cea mai grea, de 3 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute în art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și c) CP 1969, pe o durată de 3 ani, făcându-se aplicarea art. 71, art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, lit. b) și c) CP 1969. În baza art. 86¹ CP 1969, s-a dispus suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei de 3 ani închisoare pe un termen de încercare de 5 ani, stabilit în condițiile art. 86² CP 1969, pe durata căruia inculpatul a fost obligat să se supună măsurilor de supraveghere prevăzute în art. 86³ alin. (1) lit. a)-d) CP 1969. S-a făcut aplicarea art. 71 alin. (5) CP 1969.

Prin aceeași hotărâre a mai fost condamnată inculpata persoană juridică Asociația F. a Crescătorilor de Animale, în condițiile art. 71¹ alin. (3) CP 1969, la pedeapsa amenzii penale de 20.000 lei, pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la abuz în serviciu contra intereselor publice, prevăzută în art. 26 CP 1969 raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000 cu referire la art. 248 CP 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 75 alin. (1) lit. a) CP 1969, și pedeapsa complementară a suspendării activității persoanei juridice, prevăzută în art. 53¹ alin. (3) lit. b) și art. 71³ alin. (1) CP 1969, în condițiile art. 53² alin. (4) CP 1969, pe o perioadă de 1 an, și de 10.000 lei, pentru săvârșirea infracțiunii de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, prevăzută în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) CP 1969, și pedeapsa complementară a suspendării activității persoanei juridice, prevăzută în art. 53¹ alin. (3) lit. b) și art. 71³ alin. (1) CP 1969, în condițiile art. 53² alin. (4) CP 1969, pe o perioadă de 1 an, pedepse care, în baza art. 33 lit. a), art. 40¹ alin. (1) CP 1969, au fost contopite în pedeapsa cea mai grea, de 20.000 lei amendă penală. În baza art. 40¹ alin. (3) raportat la art. 35 alin. (2) CP 1969, s-a dispus ca inculpata să execute, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, conform dispozițiilor art. 53² alin. (4) CP 1969, alături de pedeapsa principală a amenzii penale de 20.000 lei, și pedeapsa complementară a suspendării activității persoanei juridice.

În baza art. 14, art. 346 CPP 1968, a fost admisă acțiunea civilă formulată de părțile civile și obligați, în solidar, inculpații B.A., L.N. și Asociația F. a Crescătorilor de Animale la plata sumei de 160.565,19 lei către partea civilă A.P.I.A., plus dobânda

legală, cu titlu de despăgubiri civile, până la achitarea integrală a debitului. În baza art. 19 din Legea nr. 78/2000, a fost confiscată de la inculpați suma reprezentând contravaloarea în lei a sumei de 43.569,5 euro la cursul B.N.R. la data plății. S-au menținut măsurile asigurătorii dispuse prin ordonanța procurorului din 31 ianuarie 2011, în vederea realizării măsurii confiscării, plății amenzii penale aplicate și achitării prejudiciului.

În baza art. 348 și art. 445 CPP 1968, s-a dispus anularea următoarelor înscrisuri: 6 procese-verbale din 9 iunie 2009, 10 iunie 2009, 11 iunie 2009, 12 iunie 2009, 10 august 2008, 11 august 2009; documentul „Declarație – Tabel Nominal” cu membrii Asociației F. a Crescătorilor de Animale; 2 tabele nominale cu utilizatorii de pajiști comunale, membri ai asociației.

Evaluând probele administrate atât în cursul urmăririi penale, cât și în faza cercetării judecătorești, curtea de apel a reținut următoarea situație de fapt:

Inculpatul L.N. era primar al comunei F. din luna iunie 2008 și membru al Asociației F., precum și împuternicit pe cont. Asociația F. a Crescătorilor de Animale a fost înființată în anul 2007, având personalitate juridică (prin încheierea de ședință din 21 noiembrie 2007 a Judecătoriei Bârlad, fiind înscrisă în Registrul Special al Asociațiilor și Fundațiilor). Inculpatul B.A. era vicepreședinte al acesteia. Administrarea și efectuarea operațiunilor în contul Asociației erau realizate de S.G. și de inculpatul L.N. (conform contractului de societate înregistrat la Primăria comunei F. din 8 iunie 2007).

Între Consiliul local al comunei F. și Asociația F. s-au încheiat contracte prin care s-a hotărât (hotărârărea Consiliului local F. nr. 28 din 8 iunie 2007) arendarea unor suprafețe de pășune către Asociație, contractele fiind încheiate de primarul ce era în funcție în anul 2007, ca reprezentant al Consiliului local, și anume: contractul nr. 1294 din 11 iunie 2007, prin care a fost stabilită o chirie de 50 euro/ha/anual (total 16.548,5 euro: 330,97 ha pășune x 50 euro), cu termen de plată 1 octombrie și durată de un an – clauze incluse integral și în contractul nr. 639 din 24 martie 2008, încheiat între aceleași părți și având același obiect pentru o perioadă de 5 ani.

În luna iunie 2008, după preluarea mandatului de primar al comunei F. de către inculpatul L.N., fără a exista un acord legal și prealabil al Consiliului local, consfințit într-o hotărâre (ca și la momentul încheierii lor), acesta, în înțelegere cu inculpatul B.A., a încheiat acte adiționale la contractele anterioare (...), prin care a fost diminuat nivelul chiriei. (...) În anii 2008 și 2009, inculpatul B.A. a solicitat la A.P.I.A. subvenție pentru campania 2008, respectiv 2009 și pentru suprafața de pășune comună.

Modalitatea de plată unică pe suprafață (art. 5) consta în acordarea către fermierii a unei sume uniforme pe hectar, plătită o dată pe an și decuplată total de producție – ajutor financiar acordat inclusiv [art. 5 alin. (3) lit. b)] pentru deținătorii – în calitate de proprietari, arendași, concesionari, asociați, administratori în cadrul asociațiilor în participațiune, locatari etc. [art. 6 alin. (1)] – de pajiști permanente (pășuni și fânețe).

Conform procedurii, pentru a beneficia de plăți în cadrul S.A.P.S., solicitantii trebuiau [art. 7 alin. (1)] să fie înscrși în Registrul fermierilor administrat de A.P.I.A., să depună o cerere de solicitare a plăților până la 15 mai a fiecărui an calendaristic la centrele județene ale agenției [art. 7 alin. (2)] și să îndeplinească anumite condiții

generale stabilite prin Ordinul nr. 246/2008 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale privind stabilirea modului de implementare a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare în sectorul vegetal, pentru acordarea sprijinului aferent măsurilor de agromediu și zone defavorizate.

Inculpatul B.A. a depus 2 tabele nominale cu utilizatorii de pajiști comunale, membri ai Asociației, în care a făcut mențiuni nereale cu privire la calitatea de membri a unora dintre semnatar, mandatul dat pentru a administra pășunea comunală, drepturile și obligațiile ce decurg din acestea, numărul de animale deținut etc., contrăfacând semnăturile din dreptul numelor martorilor (...).

De asemenea, inculpatul B.A. a întocmit în fals și a depus următoarele: documentul denumit „Declarație – Tabel Nominal” cu membri ai Asociației, în care a făcut mențiuni nereale cu privire la calitatea de membri a unora dintre semnatar, la mandatul dat pentru a administra pășunea comunală și la drepturile și obligațiile ce decurg din aceasta, la numărul de animale deținut, contrăfacând semnăturile din dreptul numelor unora dintre cei nominalizați (...); 6 procese-verbale în care a menționat în fals participarea la efectuarea a diverse lucrări de întreținere a pășunii comunale de către persoane neimplicate în operațiuni, cărora acesta le-a contrăfăcut prin imitație semnăturile (...).

Rezultatul și scopul acțiunilor întreprinse de inculpatul B.A. au fost obținerea de către acesta și virarea în contul Asociației cu titlu de subvenție pe suprafață a sumei de 74.095,81 RON din fonduri F.E.G.A. (conform deciziei din 10 aprilie 2009 a A.P.I.A.) și a sumei de 92.335,74 RON din fonduri F.E.G.A. (conform deciziilor din 27 noiembrie 2009 și din 26 aprilie 2010 ale A.P.I.A.).

Față de infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice reținută în sarcina inculpaților L.N. și B.A. (sub forma complicității prevăzute în art. 26 CP 1969) și a inculpatei persoană juridică, raportat la situația de fapt expusă anterior și rezultată din evaluarea actelor dosarului, instanța a reținut cert vinovăția acestora constând în aceea că:

1. Inculpatul L.N., în calitate de primar al comunei F. din luna iunie 2008, a încheiat cele 2 acte adiționale (nr. 2.258 din 6 octombrie 2008 la contractul de arendare nr. 1294 din 11 iunie 2007 și, respectiv, nr. 2198 din 1 octombrie 2009 la contractul de arendare nr. 639 din 24 martie 2008), prin care a diminuat nivelului chiriei pentru cele 330,97 ha pășune comunală închiriate de Consiliul local Asociației F., de la 50 euro/ha/anual (total 16.548,5 euro anual) la 54 RON/ha/anual (cca 13,70 euro, total 4.535 euro anual) și, respectiv, 10 RON/ha/anual (cca 2,32 euro, total 770,5 euro anual), modalitate în care Consiliul local F. (în calitate de proprietar al pășunii) a fost prejudiciat cu diferența valorică a chiriilor în cauză, totalizând 43.569,5 euro (în 2007 12.013,5 euro, respectiv în 2008 și în 2009 câte 15.778 euro), faptă ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 13² din Legea nr. 78/2000 cu referire la art. 248 CP 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) CP 1969.

2. Inculpatul B.A., în calitate de vicepreședinte al Asociației F. și de reprezentant în operațiunile încheiate pentru Asociație, a fost de acord și a participat la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, la încheierea de

către inculpatul L.N. (primar al comunei F., aflat în exercițiul funcțiunii), în numele, dar fără a avea acordul prealabil al Consiliului local, a actelor adiționale nr. 2258 din 6 octombrie 2008 (la contractul de arendare nr. 1294 din 11 iunie 2007) și, respectiv, nr. 2198 din 1 octombrie 2009 (la contractul de arendare nr. 639 din 24 martie 2008), prin care s-a diminuat nivelul chiriei pentru cele 330,97 ha pășune comună închiriate de Consiliul local Asociației F. Inculpatul B.A. a reprezentat Asociația în operațiuni, semnând cele două acte adiționale în calitate sa de vicepreședinte al acesteia. Diminuarea chiriei s-a realizat de la 50 euro/ha/anual (total 16.548,5 euro anual) la 54 RON/ha/anual (cca 13,70 euro, total 4.535 euro anual) și, respectiv, 10 RON/ha/anual (cca 2,32 euro, total 770,5 euro anual), modalitate în care Consiliul local F. (în calitate de proprietar al pășunii) a fost prejudiciat cu diferența valorică a chirii în cauză totalizând 43.569,5 euro (în 2007 12.013,5 euro, respectiv în 2008 și în 2009 câte 15.778 euro), fiind, astfel, întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 26 CP 1969 raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000 cu referire la art. 248 CP 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) CP 1969.

3. Inculpata Asociația F. a Crescătorilor de Animale, în numele și interesul căreia inculpatul B.A., la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, a achiesat la încheierea de către inculpatul L.N., în calitate de primar al comunei F., aflat în exercițiul funcțiunii, în numele, dar fără a avea acordul prealabil al Consiliului local, a actelor adiționale nr. 2258 din 6 octombrie 2008 (la contractul de arendare nr. 1294 din 11 iunie 2007) și, respectiv, nr. 2198 din 1 octombrie 2009 (la contractul de arendare nr. 639 din 24 martie 2008), prin care s-a diminuat nivelul chiriei pentru cele 330,97 ha pășune comună închiriate de Consiliul local Asociației de la 50 euro/ha/anual (total 16.548,5 euro anual) la 54 RON/ha/anual (cca 13,70 euro, total 4.535 euro anual) și, respectiv, 10 RON/ha/anual (cca 2,32 euro, total 770,5 euro anual), modalitate în care Consiliul local F. (în calitate de proprietar al pășunii) a fost prejudiciat cu diferența valorică a chirii în cauză, totalizând 43.569,5 euro (în 2007 12.013,5 euro, respectiv în 2008 și în 2009 câte 15.778 euro), răspunde penal, fiind întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 26 CP 1969 raportat la art. 13² din Legea nr. 78/2000 cu referire la art. 248 CP 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) CP 1969.

S-a reținut că Asociația a fost înregistrată în Registrul Special al Asociațiilor și Fundațiilor la Judecătoria Bârlad la 4 decembrie 2007, iar conform statutului, activitățile acesteia erau conduse de un consiliu director format din L.N. președinte (cu drept de reprezentare), B.A. vicepreședinte (cu dreptul de a îndeplini toate atribuțiile președintelui în lipsa acestuia, iar în prezența sa de a-l ajuta pe acesta și de a îndeplini sarcinile date, în vederea aducerii la bun sfârșit a hotărârilor adunării generale), H.N. secretar, C.D. și A.C. membri. De asemenea, conform aceluiași statut, scopul declarat al asociației era unul nepatrimonial (...). În cursul procedurilor judiciare, inculpata Asociația F. a Crescătorilor de Animale și-a desemnat reprezentat legal [conform dispozițiilor art. 479² alin. (3) CPP 1968]. (...)

În ceea ce privește infracțiunea de folosire sau prezentare de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat obținerea pe nedrept de

fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele administrate de acestea ori în numele lor, reținută în sarcina inculpaților B.A. și Asociația F. a Crescătorilor de Animale, s-a constatat că inculpatul B.A. (în calitate de vicepreședinte al Asociației F. a Crescătorilor de Animale) a depus, la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții infracționale (și cu același scop urmărit), înscrisuri false în baza cărora a obținut ilegal – pentru campaniile 2008, 2009 – ajutoare financiare pe suprafață din fonduri F.E.G.A. în valoare totală de 166.431,55 RON pentru pășunea comunală arendată Asociației F. a Crescătorilor de Animale, fapte ce întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) CP 1969.

Din înscrisurile aflate în dosarul de urmărire penală și declarațiile martorilor (...) privind tabelele nominale ale persoanelor ce foloseau pajăștea comunală (membri ai Asociației), prima instanță a constatat că unele dintre aceste persoane nu erau membri ai Asociației, deși s-au făcut mențiuni nereale că ar fi membri, precum și faptul că unele persoane fie au solicitat în nume personal ajutor financiar de la A.P.I.A. (cei care erau membri), fie nu au împuternicit/mandatat vreo altă persoană (nici pe B.A.) să facă aceste solicitări. (...)

Referitor la inculpata persoană juridică Asociația F. a Crescătorilor de Animale, s-a reținut de către prima instanță că inculpatul B.A. a depus în numele acesteia și în interesul ei, la diferite intervale de timp și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, înscrisuri false pe baza cărora a obținut ilegal ajutor financiar din fonduri F.E.G.A. în valoare totală de 166.431,55 RON (aferent campaniilor 2008-2009) pentru suprafața de pășune comunală arendată Asociației, faptă ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 41 alin. (2) CP 1969.

Cu privire la infracțiunea de conflict de interese reținută în sarcina inculpatului L.N., curtea de apel a constatat că acesta (primar al comunei F. din anul 2008, președinte al Asociației F. din 2007) a încheiat, la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, în calitate de primar al comunei F., aflat în exercițiul funcțiunii, actele adiționale nr. 2258 din 6 octombrie 2008 (la contractul de arendare nr. 1294 din 11 iunie 2007) și, respectiv, nr. 2198 din 1 octombrie 2009 (la contractul de arendare nr. 639 din 24 martie 2008), prin care a diminuat nivelul chiriei pentru cele 330,97 ha pășune comunală închiriate de Consiliul local Asociației F., de la 50 euro/ha/anual la 54 RON/ha/anual (cca 13,70 euro) și, respectiv, 10 RON/ha/anual (cca 2,32 euro), modalitate în care Asociația, al cărei membru și împuternicit pe cont era și din partea căreia beneficia de foloase (ex: pășunatul propriilor animale pe pășunea închiriată fără a achita taxa de pășunat etc.), a realizat un folos material în valoare totală de 43.569,5 euro, dat de diferența între suma primită de la A.P.I.A. cu titlu de sprijin financiar pentru suprafață (S.A.P.S. – din fonduri F.E.G.A.) pentru campaniile din anii 2007, 2008 și 2009 aferent contractelor încheiate în condițiile descrise și sumele plătite cu titlu de chirie către Consiliul local în perioada 2007-2009, faptă ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 253¹ CP 1969, cu aplicarea art. 41 alin. (2) CP 1969.

Având în vedere toate argumentele expuse, prima instanță a constatat ca fiind pe deplin dovedită vinovăția inculpaților sub aspectul infracțiunilor pentru care au fost trimiși în judecată, dispunând condamnarea lor pentru comiterea acestor infracțiuni.

Împotriva acestei sentințe au declarat recurs, în termen legal, P.I.C.C.J. – D.N.A. – S.T. Iași, partea civilă A.P.I.A., precum și inculpații L.N., B.A. și Asociația F. a Crescătorilor de Animale. La termenul de judecată din 13 februarie 2014, având în vedere modificările intervenite prin Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a acestuia, a recalficit ca fiind apeluri căile de atac promovate în cauză de P.I.C.C.J. – D.N.A. – S.T. Iași, partea civilă A.P.I.A. și inculpații L.N., B.A. și Asociația F. a Crescătorilor de Animale, cadrul procesual în care s-a realizat judecarea acestora fiind dat de prevederile art. 411-425 CPP. (...)

Înalta Curte, examinând cauza atât în privința motivelor de apel invocate, cât și din oficiu, conform art. 417 alin. (2) CPP, sub toate aspectele de fapt și de drept, a constatat că apelurile declarate de inculpații B.A. și Asociația F. a Crescătorilor de Animale nu sunt întemeiate, iar apelurile formulate de P.I.C.C.J. – D.N.A. – S.T. Iași, partea civilă A.P.I.A. și inculpatul L.N. sunt fondate, însă în limitele ce se vor arăta și pentru următoarele considerente:

1. În primul rând, prealabil verificării temeiniciei susținerilor apelanților, Înalta Curte a apreciat că se impune stabilirea în cauză a legii penale mai favorabile, conform prevederilor art. 5 CP, în funcție de aceasta urmând a fi analizate toate criticile invocate cu privire la existența faptelor și întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunilor ce formează obiectul acuzației penale.

Ca urmare, având în vedere cele statuate cu caracter obligatoriu prin Decizia nr. 265 din 6 mai 2014 a Curții Constituționale, prin care s-a constatat că dispozițiile art. 5 CP sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile, și realizând o comparare a prevederilor din ambele coduri și, respectiv, din legea specială, în raport cu fiecare criteriu de determinare (condiții de incriminare, de tragere la răspundere penală și de sancționare) și cu privire la fiecare instituție incidentă în speța dedusă judecății și, în plus, o evaluare finală a acestora, în vederea alegerii aceleia dintre cele două legi penale succesive care este mai blândă, în ansamblul dispozițiilor sale, instanța de ultim control judiciar a constatat că legea penală mai favorabilă este, în cauză, cea anterioară, aceasta conducând, în concret, la un rezultat mai avantajos pentru inculpați. (...)

Inculpații B.A. și Asociația F. a Crescătorilor de Animale au mai fost acuzați de comiterea, în formă continuată, a infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, text de lege care, prin art. 79 pct. 12 și art. 247 din Legea nr. 187/2012, a fost modificat atât sub aspectul conținutului constitutiv al infracțiunii (fiind introdusă cerința săvârșirii elementului material al laturii obiective cu rea-credință), cât și al tratamentului sancționator (închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi, în timp ce, potrivit reglementării anterioare, infracțiunea era pedepsită cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi). (...).

Spre deosebire de vechea reglementare, care, în materia sancționării concursului de infracțiuni, prevedea sistemul cumulului juridic cu spor facultativ (art. 34 CP 1969), codificarea actuală instituie cumulul juridic cu spor fix și obligatoriu (art. 39 CP), astfel încât, în situația în care, în cauză, faptele inculpaților ar fi reîncadrate în noile texte de incriminare, iar pedepsele adaptate în raport cu limitele prevăzute de acestea, prin valorificarea aceluiași criterii de individualizare, s-ar ajunge, ca efect al aplicării tratamentului penal al pluralității de infracțiuni, la câte o pedeapsă rezultantă ce ar depăși cuantumul sancțiunilor penale stabilite prin hotărârea primei instanțe în cazul fiecăruia dintre inculpați, în temeiul legii penale anterioare.

Totodată, dacă s-ar aplica reglementarea în vigoare, s-ar ajunge, în cazul inculpatei persoană juridică, la agravarea tratamentului penal atât din perspectiva art. 136 CP, care adaugă o nouă pedeapsă complementară (plasarea sub supraveghere judiciară) și prevede o durată mai mare pentru pedeapsa complementară a suspendării persoanei juridice (de la 3 luni la 3 ani, spre deosebire de vechea codificare, care stabilea o durată de la 3 luni la 1 an), cât și din perspectiva art. 137 CP, care stabilește limite generale și speciale ale pedepsei amenzii superioare celor prevăzute de legea penală anterioară. Astfel, conform art. 53¹ CP 1969, maximul general era de 2.000.000 lei, în timp ce, conform legii noi, maximul general al acestei pedepse este de 3.000.000 lei. De asemenea, maximul special al pedepsei amenzii determinat potrivit criteriilor din alin. (4) și (5) depășește maximul special al pedepsei amenzii determinat potrivit criteriilor prevăzute în art. 71¹ CP 1969. (...)

2. (...) Nu au putut fi reținute (...) nici susținerile (...) referitoare la neîntrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, din probele administrate în cauză (...) rezultând că inculpatul, în calitate de vicepreședinte al Asociației F. a Crescătorilor de Animale, în mod repetat, în perioada 2008-2009, a prezentat la A.P.I.A., în numele și în interesul persoanei juridice pe care o reprezenta, mai multe documente falsificate, în baza cărora a obținut ilegal pentru Asociație, aferent campaniilor agricole din cei doi ani menționați, ajutoare financiare pe suprafață (S.A.P.S.) din fonduri F.E.G.A. în valoare totală de 166.431,55 RON. (...)

Cu toate că inculpatul a negat caracterul contrafăcut al documentelor prezentate la A.P.I.A., acest aspect rezultă fără putință de tăgadă din depozițiile martorilor (...). B.A. a fost cel care s-a ocupat de obținerea semnăturilor și completarea datelor necesare în cuprinsul tabelelor nominale și al proceselor-verbale ce au fost prezentate la A.P.I.A. în vederea obținerii subvențiilor, împrejurare ce confirmă implicarea lui directă în alterarea conținutului documentelor și contrafacerea onora dintre semnături, precum și faptul că, în deplină cunoștință de cauză, a prezentat aceste înscrisuri la autoritatea competentă în scopul obținerii în mod ilegal pentru Asociație de ajutoare financiare pe suprafață (S.A.P.S.) din fonduri F.E.G.A., atitudine ce caracterizează, sub aspectul laturii subiective a infracțiunii, vinovăția sub forma intenției directe.

Înalta Curte a mai arătat că este realizat conținutul constitutiv al infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, chiar dacă fondurile procurate ilicit de Asociație au fost utilizate conform destinației pentru care au fost obținute, așa cum a susținut apărarea (aspect ce nu a format însă obiectul verificărilor în prezenta

cauză), neavând importanță pentru subzistența infracțiunii modul de folosire de către beneficiar a sumelor acordate de A.P.I.A. (...) Prin modul și calitatea în care a acționat, în numele și în interesul Asociației F. a Crescătorilor de Animale, inculpatul B.A., vicepreședinte și reprezentant legal al acesteia, a angajat și răspunderea penală a persoanei juridice (...). (...)

3. Reglementând o situație derogatorie de la principiul activității legii penale, art. 4 CP stabilește că legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă, în acest caz executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetând prin intrarea în vigoare a legii noi.

De asemenea, potrivit art. 3 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, prevederile art. 4 CP privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în situațiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii. Se observă, așadar, că ipoteza la care se referă aceste dispoziții legale vizează situația când legea nouă preia, în liniile sale generice (în esența sau natura sa), ideea de bază pe care se edificase și în legea anterioară o normă de incriminare, însă modifică forma sub care se prezintă aceasta, la nivelul unor elemente constitutive, iar, în concret, fapta ce formează obiectul acuzației penale sau pentru care s-a pronunțat deja o soluție de condamnare nu mai întrunește unul sau mai multe dintre aceste elemente ale noului conținut constituitiv.

În speță, prin art. 79 pct. 12 din Legea nr. 187/2012, a fost modificat art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, în sensul introducerii, cu privire la toate modalitățile normative ale elementului material al laturii obiective, a cerinței ca acțiunile care îl definesc să fie săvârșite cu rea-credință.

Procedând în acest mod, legiuitorul a urmărit să înlăture orice urmă de îndoială în ceea ce privește latura subiectivă a infracțiunii, noțiunea de „rea-credință” semnificând intenția și fiind folosită pentru a stabili neîndoios că infracțiunea nu poate fi comisă decât cu această formă de vinovăție și a exclude culpa ca manifestare a acesteia (cu toate că, și potrivit vechii reglementări, s-a apreciat că infracțiunea nu se poate comite decât cu intenție). Așa fiind și având în vedere aspectele expuse pe larg la pct. 2 din considerente, din care rezultă că inculpatul B.A. a săvârșit acțiunile de prezentare la A.P.I.A. a documentelor false cu vinovăție sub forma intenției directe, nu se poate considera că, în speță, faptele de care este acuzat acesta au fost dezincriminate, ele întrunind, în continuare, toate elementele de conținut ale infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000, astfel cum au fost stabilite atât de vechea, cât și de noua reglementare. (...)

4. Înalta Curte a constatat ca fiind fondate criticile invocate de procuror cu privire la modul de soluționare a acțiunii civile alăturate celei penale în cazul infracțiunii prevăzute în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 și la greșita aplicare a măsurii de siguranță a confiscării speciale, instanța de fond pronunțând sub aceste aspecte

o soluție nelegală, cu încălcarea dispozițiilor art. 1003 C. civ. 1864, art. 12¹ alin. (1) din O.U.G. nr. 125/2006 pentru aprobarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare care se acordă în agricultură începând cu anul 2007 și art. 19 din Legea nr. 78/2000 raportat la art. 118 CP 1969.

Astfel, Înalta Curte a arătat că una dintre trăsăturile răspunderii civile delictuale constă în caracterul solidar al acesteia în caz de coparticipare la săvârșirea faptei ilicite, sens în care art. 1003 C. civ. 1864 (aplicabil în speță conform art. 223 raportat art. 3 și art. 5 din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind noul Cod civil) stabilea că, în situația în care delictul sau cvasidelictul este imputabil mai multor persoane, acestea sunt ținute solidar pentru despăgubire (principiu preluat și de actualul Cod civil în art. 1382). Pentru a putea fi însă angajată răspunderea civilă delictuală a unei persoane, se cer a fi îndeplinite mai multe condiții, respectiv comiterea unei fapte ilicite, producerea unui prejudiciu, existența unei legături de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, precum și existența vinovăției.

În cauză, s-a constatat că, deși în sarcina inculpatului L.N. nu s-a reținut săvârșirea vreunei fapte ilicite cauzatoare de prejudicii în dauna părții civile A.P.I.A., acesta nefiind trimis în judecată și condamnat pentru infracțiunea prevăzută în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000 (prin rechizitoriu dispunându-se scoaterea sa de sub urmărire penală pentru respectiva infracțiune), în mod nelegal a fost obligat de instanța fondului, în solidar cu inculpații B.A. și Asociația F. a Crescătorilor de Animale [trimiși în judecată și condamnați pentru infracțiunea prevăzută în art. 18¹ alin. (1) din Legea nr. 78/2000], la plata de despăgubiri civile către instituția menționată, cu toate că în persoana acestui inculpat nu erau întrunite, așa cum s-a arătat, condițiile răspunderii civile delictuale.

Pe de altă parte, analizând criticile formulate de apelanta-parte civilă A.P.I.A., ce vizează, de asemenea, greșita soluționare a laturii civile, Înalta Curte a arătat că unul dintre principiile generale care guvernează repararea pagubei cauzate prin fapta ilicită este acela al acoperirii ei integrale, ceea ce presupune ca autorul prejudiciului să repare nu doar paguba efectivă, ci și beneficiul nerealizat de victimă ca urmare a comiterii faptei, modalitate prin care se asigură, practic, restabilirea situației anterioare a acesteia.

În speță, A.P.I.A. s-a constituit parte civilă inițial cu suma de 166.431,55 lei reprezentând contravaloarea subvențiilor pe suprafață obținute ilegal de Asociația F. a Crescătorilor de Animale, sumă ce, ulterior, a fost diminuată la 160.565,19 lei, solicitând, totodată, obligarea inculpaților la plata dobânzilor și penalităților aferente creanței principale, calculate de la data formulării pretențiilor civile până la data efectuării plății integrale, conform legislației în vigoare, respectiv art. 12¹ alin. (1) din O.U.G. nr. 125/2006. Ignorând însă aceste dispoziții legale, potrivit cărora sumele necuvenite acordate sub formă de sprijin se recuperează cu aplicarea dobânzilor și penalităților prevăzute de legislația în vigoare, curtea de apel i-a obligat pe inculpați, aferent debitului principal, la plata dobânzii legale (dar fără a arăta data de la care urmează a se calcula aceasta), încălcând principiul reparării integrale a prejudiciului și pronunțând, astfel, o hotărâre nelegală.